

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 499/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Adelou Valockou, Radvanská 1, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 178/2021 z 31. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. septembra 2022 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovatelia navrhujú zrušiť napadnuté rozhodnutie, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi súdneho konania v postavení žalobcov v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 63/2002 proti žalovaným 1. [REDAKOVANÉ] a 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“), o vydanie bezdôvodného obohatenia z titulu užívania pozemku [REDAKOVANÉ], zastavanej plochy s výmerou 210 m² zapísanej pôvodne na [REDAKOVANÉ], v súčasnosti na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporný pozemok“).

3. Právna predchodkyňa sťažovateľov (stará matka) [REDAKOVANÉ] kúpnu zmluvou z 22. apríla 1975 predala pozemky (vrátane sporného pozemku) bývalému Československému štátu.

Bývalý Obvodný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 11 C 259/81 z 11. júna 1985 v spojení s rozsudkom bývalého Mestského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 104/86-170, 8 Co 275/86-170 z 15. júla 1986 vyhlásil túto kúpnu zmluvu za absolútne neplatnú. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 16. septembra 1986.

4. Rozhodnutím bývalého Obvodného národného výboru Bratislava III č. Fin 1082/85 z 15. júla 1986 a následnou dohodou o zriadení práva osobného užívania pozemku zo 17. novembra 1986 registrovanou rozhodnutím bývalého Štátneho notárstva Bratislava III č. R II 14/97 zo 6. mája 1987 bol sporný pozemok pridelený do osobného užívania [REDAKOVANÉ] a žalovaným.

5. V dôsledku rozsudku súdu o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy z 25. apríla 1975 Katastrálny úrad v Bratislave za vlastníka dotknutých nehnuteľností (vrátane [REDAKOVANÉ]) zapísal najprv [REDAKOVANÉ] a po prejednaní dedičstva po nej matku sťažovateľov [REDAKOVANÉ]. Správnosť zápisu vlastníctva sporného pozemku do katastra nehnuteľností potvrdil aj najvyšší súd rozsudkom č. k. 3 Sž 98/94 z 3. augusta 1995 v konaní o opravu zápisu v katastri nehnuteľností.

6. Žalobou z 23. marca 1999 sa matka sťažovateľov [REDAKOVANÉ] proti žalovaným domáhala (okrem vydania spornej nehnuteľnosti) náhrady za bezdôvodné užívanie sporného pozemku za čas od 23. marca 1997 (dva roky pred podaním žaloby) do 20. novembra 2001, t. j. do prevodu vlastníctva sporného pozemku spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Žalovaní v tomto konaní vedenom na okresnom súde pôvodne pod sp. zn. 6 C 30/99, potom pod sp. zn. 6 C 63/02 a napokon pod sp. zn. 6 C 166/2006 podali 10. januára 2003 proti matke sťažovateľov [REDAKOVANÉ] protinávrh o určenie, že 1. januára 1992 na nich a na [REDAKOVANÉ] prešlo vlastníctvo k novo evidovanej [REDAKOVANÉ] s výmerou 210 m².

7. Žalovaní sa uspokojili s rozsudkom okresného súdu č. k. 8 C 166/2006-134 z 18. januára 2008, ktorým bolo vyhovené ich protižalobe bez určenia dátumu vzniku vlastníctva 1. januára 1992, a nepodali proti nemu odvolanie. Po zrušení tohto rozsudku uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 314/2008-180 z 15. apríla 2010 uzavreli s novým vlastníkom [REDAKOVANÉ] zmluvu, ktorý schválil okresný súd uznesením č. k. 6 C 166/2006-340 z 12. mája 2014 a podľa ktorého sú žalovaní v polovici bezpodieloví a v polovici podieloví spoluvlastníci sporného pozemku. Uznesenie súdu o schválení zmluvy nadobudlo právoplatnosť 10. júna 2014.

8. Sťažovatelia sa žalobou podanou v roku 2018 domáhali proti žalovaným na okresnom súde, aby im žalovaní zaplatili každému sumu po 2 481,12 eur s príslušným úrokom z omeškania z titulu vydania bezdôvodného obohatenia za protiprávne užívanie sporného pozemku za čas od 23. marca 1997 do 20. novembra 2011.

9. Okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 63/2002-154 z 18. apríla 2018 zamietol žalobu.

10. Podľa okresného súdu sa žalovaní bezdôvodne neobohatili, pretože sporný pozemok legálne užívali na základe práva osobného užívania, ktoré sa od 1. januára 1992 transformovalo na vlastnícke právo. Okresný súd tento záver urobil na základe aplikácie judikátov (nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 103/96 z 28. mája 1997, nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 114/04 z 23. februára 2005), ktoré pojednávajú o rozhodnutiach orgánov

štátnej správy (bývalých národných výborov) o pridelení pozemku do osobného užívania, ktorý nebol v tzv. socialistickom spoločenskom vlastníctve, hoci sťažovatelia namietali, že je absolútne neplatná v zmysle § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) dohoda o zriadení práva osobného užívania pozemku zo 17. novembra 1986, ktorou vzniklo právo osobného užívania pozemku (§ 205 ods. 2 posledná veta Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31. decembra 1991), pretože je v rozpore s § 199 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31. decembra 1991.

11. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd rozsudkom č. k. 7 Co 278/2018 z 29. januára 2020 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

12. Dovolanie sťažovateľov proti rozhodnutiu odvolacieho súdu bolo uznesením najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 178/2021 z 31. mája 2022 odmietnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľov

13. Podstatou argumentácie sťažovateľov je to, že podľa ich názoru napadnuté rozhodnutie je arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že najvyšší súd sa nezaoberal všetkými argumentmi, dôkazmi a právnymi skutočnosťami, ktoré namietali sťažovatelia.

14. Najvyšší súd sa nezaoberal otázkou, či judikatúra použitá okresným súdom a krajským súdom je aplikovateľná na prípad sťažovateľov najmä preto, lebo sa týka právnej účinnosti rozhodnutia orgánov štátnej správy o pridelení pozemku do osobného užívania, a nie dohôd o zriadení práva osobného užívania pozemku.

15. Krajský súd si osvojil závery vyplývajúce z judikátov Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky, hoci ide o rozhodnutia súdnych autorít cudzieho štátu, a sťažovateľom nebola daná možnosť vyjadriť sa k tomuto možnému inému právnemu posúdeniu veci, ktoré krajský súd vzal za základ svojho potvrdzujúceho rozsudku, čo je podľa sťažovateľov v rozpore so zásadou predvídateľnosti rozhodnutí súdu.

16. Sťažovatelia namietali aj nenáležité a neúplné odôvodnenie rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu, ktoré spôsobili ich nepreskúmateľnosť.

17. Sťažovatelia namietali rozpor potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu s judikatúrou najvyššieho súdu v otázke aplikácie zásady prejudiciálnej záväznosti a absolútnej neplatnosti právnych úkonov.

18. Sťažovatelia nesúhlasia s odôvodnením napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorého žalovaným na základe dohody zo 17. novembra 1986 (registrovanej bývalým štátnym notárstvom 6. mája 1987) platne vzniklo právo osobného užívania pozemku, ktoré sa transformovalo 1. januára 1992 na vlastnícke právo, pretože mu predchádzalo rozhodnutie správneho orgánu o pridelení pozemku do osobného užívania žalovaných.

19. Sťažovatelia nesúhlasia s názorom, podľa ktorého v prípade osôb, ktorým bolo chybné zriadené právo osobného užívania nehnuteľnosti, je treba vychádzať z toho, že ak uzavretiu dohody o zriadení práva osobného užívania predchádzalo vtedajším právom požadované správne rozhodnutie, nie je možné vznik tohto práva a jeho neskoršiu transformáciu na právo vlastnícke

spochybníť. Sťažovatelia argumentujú, že nemali možnosť vyjadriť sa k tomuto novému právnomu posúdeniu veci krajským súdom a že odvolací súd nedostatočne odôvodnil citovaný záver.

20. V časti o námietke odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke aplikácie princípov o absolútnej neplatnosti právnych úkonov najvyšší súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 103/2003 z 29. septembra 2004, ktoré rieši obdobný prípad nadobudnutia vlastníctva pozemku, ktorý bol podľa Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31. decembra 1991 pridelený do osobného užívania a v rámci ktorého bola uzavretá a následne registrovaná dohoda o zriadení práva osobného užívania, hoci pozemok nebol platne nadobudnutý štátom. Sťažovatelia argumentujú, že tento judikát nebol použitý v konaní pred súdom prvej ani druhej inštancie a navyše nemá ani charakter ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa sťažovateľov ide o ojedinelé a neakceptované rozhodnutie najvyššieho súdu, pretože nebolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ani na internetovej stránke najvyššieho súdu alebo v iných publikačných médiách.

21. Sťažovatelia nesúhlasia s názorom vyplývajúcim z rozhodnutia č. k. 5 Cdo 103/2003 z 29. septembra 2004, že rozhodnutie správneho orgánu o pridelení pozemku do osobného užívania, hoci aj nie vo vlastníctve štátu, je napriek tejto právnej vade nezrušiteľné a jeho právoplatnosťou vzniklo právo na uzavretie dohôd o zriadení práva osobného užívania a na druhej strane štátu vznikla povinnosť takéto dohody uzavrieť. Štát preto musel rešpektovať túto povinnosť, ktorú mu ukladali právoplatné rozhodnutia orgánu štátnej správy, ktoré neboli zrušené a zrušiť ich ani nie je možné. To nasvedčuje tomu, že všeobecné súdy sa nemôžu zaoberať platnosťou, resp. neplatnosťou dohôd o zriadení práva osobného užívania pozemku, lebo podstatný je iba obsah rozhodnutí o pridelení pozemkov do osobného užívania.

22. Podľa názoru sťažovateľov konajúce súdy zamenili dva právne inštitúty – rozhodnutie správneho orgánu o pridelení pozemku do osobného užívania a dohodu o zriadení tohto práva, ktorou na základe registrácie štátnym notárstvom toto právo vzniklo.

23. Sťažovatelia argumentujú, že konajúce súdy vychádzajú zrejme zo zásady, že štát je bezvýhradne viazaný právoplatným rozhodnutím správneho orgánu o pridelení pozemku do osobného užívania a toto jeho právo a vzájomná povinnosť štátu musia byť realizované dohodou o zriadení tohto práva podľa obsahu rozhodnutia správneho orgánu. To je neudržateľná téza, pretože bezdôvodne spája a vzájomne podmieňuje rozdielne právne inštitúty z dvoch právnych odvetví práva, a to rozhodnutie správneho orgánu a občianskoprávnu dohodu, a odopiera právo súdu posúdiť zákonnosť a platnosť občianskoprávneho úkonu, akým je dohoda o zriadení práva osobného užívania pozemku.

24. Podľa sťažovateľov konajúce súdy neposúdili správne a komplexne aj z hľadísk zásady prejudiciálnej záväznosti tú právnu skutočnosť, že žalovaní sa stali vlastníkami dotknutej nehnuteľnosti až právoplatnosťou uznesenia okresného súdu č. k. 6 C 166/2006-340 z 12. mája 2014 o schválení zmiernu, t. j. od 10. júna 2014, pretože je táto otázka o dátume nadobudnutia vlastníctva sporného pozemku žalovanými právne záväzná a nezmeniteľná a z tejto právnej skutočnosti musí súd vychádzať aj v spore o náhradu za bezdôvodné užívanie tejto nehnuteľnosti a nemôže sa od tohto rozhodnutia súdu odchýliť a rozhodnúť inak.

25. Konajúce súdy sa nevysporiadali s námietkou sťažovateľov, že vlastníctvo štátu k predmetnému pozemku vzniklo na základe absolútne neplatného právneho úkonu – kúpnej zmluvy z 22. apríla 1975. Vzhľadom na to nemôže byť podľa sťažovateľov platná ani dohoda o zriadení práva osobného užívania pozemku zo 17. novembra 1986 registrovaná štátnym notárstvom 6. mája 1987, pretože podľa vtedy platnej právnej úpravy (Občiansky zákonník v znení platnom do 31. decembra 1991) toto právo bolo možné zriadiť len k pozemkom, ktoré boli v socialistickom spoločenskom vlastníctve.

26. Podľa sťažovateľov aj právoplatný rozsudok súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy z 22. apríla 1975 je rovnako tak prejudiciálne záväzný pre súd, ktorý má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu v inom konaní, pretože už bola v skoršom občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená ako otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

27. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde

28. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovatelia namietajú, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu boli porušené ich označené práva. Napadnuté rozhodnutie sťažovatelia považujú za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že najvyšší súd sa vysporiadal ústavne nesúladným spôsobom s argumentáciou sťažovateľov týkajúcou sa otázky prejudiciálnej záväznosti rozhodnutí a otázky absolútnej neplatnosti právneho úkonu.

29. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

30. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

31. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 178/2021 z 31. mája 2022 s ústavou a dohovorom.

32. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovatelia v rámci dovolania uplatnili dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení

neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Sťažovatelia v rámci toho namietali nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch inštancií, ich vecnú nesprávnosť, odvolaciemu súdu vyčítajú nevysporiadanie sa s nimi nastolenými relevantnými argumentmi a prekvapivosť rozhodnutia.

33. K tomuto dovolaciemu dôvodu najvyšší súd uviedol, že za rozhodné pre posúdenie žalovaných ako oprávnených držiteľov a neskôr vlastníkov sporného pozemku konajúce súdy považovali platné a účinné rozhodnutie správneho orgánu, t. j. rozhodnutie bývalého Národného výboru Bratislava III o pridelení pozemku do osobného užívania žalovaným, ktoré nebolo zákonným spôsobom zrušené. Súd prvej inštancie uviedol, že právo osobného užívania vznikalo na základe dvoch právnych skutočností, a to rozhodnutia o pridelení pozemku a dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku registrovanej štátnym notárstvom. Dohodu o zriadení práva osobného užívania pozemku žalovaných považovali oba súdy za platnú z dôvodu, že rozhodnutie jej predchádzajúce bolo prejavom štátnej moci (tzv. pridelovací princíp), a nie štátu ako vlastníka. Z toho je zrejmé, že súdy sa vysporiadali aj s otázkou týkajúcou sa spôsobu vzniku práva osobného užívania, ako aj namietanou neplatnosťou dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku žalovaných (bod 13.1 odôvodnenia).

34. K namietanému pochybeniu najvyšší súd konštatoval, že sťažovatelia nedôvodne namietali, že sa súdy nezaoberali pre spor relevantnými právnymi skutočnosťami, keďže podstatou sporu bolo posúdenie otázky existencie dosiaľ nezrušeného pridelovacieho správneho rozhodnutia, registrácie dohody o zriadení práva osobného užívania a súčasne dobromyselnosti žalovaných ako oprávnených držiteľov práva osobného užívania sporného pozemku. Uvedené bolo postačujúce na prijatie rozhodnutia a odvolací súd tak už nemusel reagovať na z hľadiska posúdenia sporu nevýznamné ďalšie odvolacie argumenty sťažovateľov týkajúce sa okolností, ktoré nastali po transformácii práva osobného užívania žalovaných na právo vlastnícke 1. januára 1992 v zmysle § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka (bod 13.1 odôvodnenia).

35. Najvyšší súd poznamenal, že sťažovatelia sa svojou argumentáciou snažili spochybnit' právne posúdenie sporu súdmi nižších inštancií námietkami absolútnej neplatnosti dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, nesprávnej aplikácie § 205 ods. 2 Občianskeho zákonníka, posúdenia charakteru rozhodnutia správneho orgánu a vzniku práva osobného užívania pozemku podľa vtedajších právnych predpisov, avšak tieto námietky podľa najvyššieho súdu nezakladajú prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP (bod 13.2 odôvodnenia).

36. Najvyšší súd ďalej uviedol, že pokiaľ ide o námietky sťažovateľov vo vzťahu k aplikovanej judikatúre v rozhodnutiach súdov, treba uviesť, že rozhodnutia českých súdov, na ktoré konajúce súdy poukazovali (II. ÚS 114/04, Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 1529/2004), sa dotýkali problematiky práva osobného užívania k pozemkom, ktoré neboli v socialistickom vlastníctve, v čase uzatvorenia dohody o zriadení práva osobného užívania k nim, rovnako ako to bolo v prejednávanej veci a riešili obdobný právny problém nadobudnutia vlastníckeho práva oprávnenými držiteľmi odvodzujúcimi svoje právo od chybnej dohody o zriadení práva osobného užívania na základe totožnej právnej úpravy. I keď rozhodnutia českých súdov nepatria do ustálenej judikatúry v zmysle právnej vety rozhodnutia najvyššieho súdu R 71/2018, vzhľadom na historicky rovnakú právnu úpravu Slovenskej republiky a Českej republiky a totožný právny problém niet dôvodu, pre ktorý by súdy pri odôvodňovaní svojich právnych záverov nemohli poukázať na právnu

argumentáciu obsiahnutú v rozhodnutiach najvyšších súdnych autorít Českej republiky. Zároveň odvolací súd odkazom na rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 114/04 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 1529/2004 odpovedal na odvoláciu argumentáciu žalobcov o nutnosti aplikácie právneho záveru z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 173/2002, keďže označenými rozhodnutiami došlo podľa sťažovateľov k odklonu od právnych záverov, na ktorých bolo toto rozhodnutie založené (bod 14 odôvodnenia).

37. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uzavrel, že sťažovatelia nedôvodne argumentovali, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnený a nepresvedčivý (bod 16 odôvodnenia). Vzhľadom na to, že dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, dovolanie sťažovateľov v tejto časti odmietol ako neprípustné.

38. Ústavný súd zároveň dopĺňa, že právo na spravodlivý proces môže všeobecný súd porušiť aj svojím rozhodnutím ako výsledkom svojej procesnej činnosti, ak v jeho odôvodnení absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre jeho rozhodnutie. Ak takéto odôvodnenie nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

39. Z relevantných častí napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že odôvodnenie tohto rozhodnutia nenesie znaky arbitrárnosti ani extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a poskytuje odpovede na sťažovateľmi nastolené otázky. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval právne závery najvyššieho súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. To je pre ústavný súd rozhodujúce a tomu zodpovedá aj záver najvyššieho súdu, ktorý námietky sťažovateľov o existencii vady podľa § 420 písm. f) CSP vyhodnotil ako neopodstatnené.

40. V súvislosti s námietkou sťažovateľov, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo pre nich prekvapivé, čím sa podľa ich názoru najvyšší súd nezaoberal, ústavný súd uvádza, že z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie vo veci na rovnakých právnych záveroch a na aplikovaní rovnakých zákonných ustanovení ako súd prvej inštancie, vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, a z tohto dôvodu rozhodnutie odvolacieho súdu nemohlo byť pre sťažovateľov prekvapivé. Pokiaľ odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 1529/2004, línia jeho rozhodnutia sa nezmenila, keď už súd prvej inštancie svoje rozhodnutie oprel o argument oprávnenej držby sporného pozemku žalovanými. Odvolací súd odkazom na uvedené rozhodnutie českého najvyššieho súdu len poukázal na odklon od právnych záverov, na ktorých bolo založené sťažovateľmi označené iné rozhodnutie českého najvyššieho súdu (sp. zn. 22 Cdo 173/2002).

41. V súvislosti s námietkou sťažovateľov, že konajúce súdy neodôvodnili odklon od predchádzajúcich súdnych rozhodnutí v obdobných veciach, ústavný súd uvádza, že konajúce súdy rozhodovali v identickej veci ako v konaní sp. zn. 12 C 111/1995, avšak odklon od právnych záverov, na ktorých spočívalo toto rozhodnutie, nemožno považovať za neodôvodnený. Ústavný súd konštatuje, že konajúce súdy riadne odôvodnili, prečo nepovažovali dohodu o zriadení práva osobného užívania za neplatnú a z akých dôvodov poskytli ochranu žalovaným a ich právu ako dobromyseľných držiteľov sporného pozemku. Súdy oboch inštancií za rozhodné pre posúdenie

žalovaných ako oprávnených držiteľov a neskôr vlastníkov sporného pozemku považovali platné a účinné rozhodnutie správneho orgánu, t. j. rozhodnutie bývalého Národného výboru Bratislava III o pridelení pozemku do osobného užívania žalovaným, ktoré nebolo zákonným spôsobom zrušené.

42. V súvislosti s námičkou sťažovateľov, že judikát (rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 103/2003 z 29. septembra 2004) nebol použitý v konaní pred súdom prvej ani druhej inštancie, a preto sťažovatelia nemali možnosť sa k nemu vyjadriť a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu má pre nich prekvapivý charakter, ústavný súd uvádza, že dovolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na celkom novom právnom názore odlišnom od názoru súdu prvej a druhej inštancie. Ústavný súd konštatuje, že zistený skutkový stav nebol právne posúdený inak, a to s použitím inej právnej normy, ale, práve naopak, najvyšší súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého prvoinstančného rozhodnutia a odvolacieho rozhodnutia. Uvedený judikát najvyšší súd použil iba na zdôraznenie správnosti dôvodov prvoinstančného rozhodnutia a odvolacieho rozhodnutia. Z toho dôvodu dovolací súd nemal povinnosť vyzvať strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu iného ustanovenia zákona podľa § 382 CSP, a preto napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemá znaky rozhodnutia, ktoré by malo pre sťažovateľov prekvapivý charakter.

43. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že sťažovatelia v rámci dovolania uplatnili aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovatelia jeho opodstatnenosť založili na tvrdení o odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

44. Sťažovatelia tvrdili, že súdy nesprávne posúdili prekážku právoplatne rozhodnutej veci, keď nevychádzali z právoplatného uznesenia okresného súdu č. k. 6 C 166/2006-340 z 12. mája 2014 o schválení zmieru, čím rozhodli v rozpore s rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 115/2016, 2 MCdo 2/2014, 1 Cdo 133/2009. V zmysle schváleného súdneho zmieru bola podľa názoru sťažovateľov otázka vlastníckeho práva žalovaných meritórne rozhodnutá tak, že sú vlastníkmi sporného pozemku len od 10. júna 2014. Uvedené rozhodnutie považovali za záväzné.

45. K tejto námičke sťažovateľov najvyšší súd uviedol, že v danom prípade odvolací súd správne konštatoval, že schválený súdny zmier nebol pre strany v prejednávanej veci záväzný, pretože sťažovatelia mali v konaní ukončenom súdnym zmirom len postavenie vedľajších účastníkov, t. j. nekonalo sa o ich právach a povinnostiach (bod 20.1 odôvodnenia).

46. Ústavný súd konštatuje, že súdny zmier nemal konštitutívne účinky. To znamená, že nemal za následok vznik vlastníckeho práva žalovaných, ale len deklaroval už existujúce vlastnícke právo žalovaných k spornému pozemku. Schválený súdny zmier viedol k zosúladieniu faktického stavu so stavom zápisu v katastri nehnuteľností. Z týchto dôvodov súdny zmier schválený v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 166/2006 nezakladal prekážku právoplatne rozhodnutej veci (*rei iudicatae*) pre rozhodnutie súdu v prejednávanej veci a z tohto dôvodu ani nemohlo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ako to namietajú sťažovatelia.

47. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovatelia namietali aj skutočnosť, že súdy sa nedostatočne alebo vôbec nezaoberali charakterom a dôsledkami absolútne neplatného právneho úkonu – dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku žalovaných.

48. Najvyšší súd k tejto námičke sťažovateľov zdôraznil, že v prejednanom spore nešlo na strane žalovaných o zmluvný prevod vlastníckeho práva, preto ani sťažovateľmi označená judikatúra

najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 96/1995, 3 Cdo 446/2013, 3 Cdo 48/2013, 8 Cdo 306/2014, 3 Cdo 144/2010 týkajúca sa rozhodnutí v konaniach o platnosti súkromnoprávných zmlúv uzatvorených po 1. januári 1992 nemôže byť na daný spor aplikovaná. Rozhodnutie sp. zn. 5 MCdo 12/2011, na ktoré poukazujú sťažovatelia, bolo vydané v konaní, ktorého predmetom bola otázka platnosti dohody o vydaní veci uzatvorenej v režime podľa reštitučného zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov. Žalovaní však svoje vlastnícke právo odvodzujú od práva osobného užívania pozemku, ktoré malo vzniknúť v právnom režime do 31. decembra 1991 na základe pridel'ovacieho princípu založeného na právoplatnom rozhodnutí orgánu štátu a dohode o zriadení práva osobného užívania k pozemku, ktorá bola riadne registrovaná bývalým štátnym notárstvom (bod 21.1 odôvodnenia).

49. Najvyšší súd ďalej konštatoval, že otázkou platnosti dohody o zriadení práva osobného užívania v prípadoch, keď bola uzatvorená dohoda vo vzťahu k majetku, ktorý nebol v socialistickom vlastníctve, sa dovolací súd zaoberal vo svojom rozhodnutí č. k. 5 Cdo 103/2003 z 29. septembra 2004. V tomto rozhodnutí vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodujúca je skutočnosť, že žalovaní nadobudli právo osobného užívania k pozemkom na základe rozhodnutí o ich pridelení do osobného užívania, teda na základe rozhodnutí štátneho orgánu, ktoré nie je možné zrušiť. Skutočnosť, že pozemky neboli v čase vydania rozhodnutí o ich pridelení do osobného užívania žalovaným, a teda ani v čase uzatvorenia dohôd o vzniku práva osobného užívania so žalovanými vo výlučnom socialistickom vlastníctve štátu, nie je pre rozhodnutie vo veci významná, keďže všeobecné súdy sa nemôžu zaoberať platnosťou, resp. neplatnosťou dohôd o zriadení práva osobného užívania pozemku, lebo podstatný je iba obsah rozhodnutí o pridelení pozemkov do osobného užívania, pričom tieto rozhodnutia sú možno chybnými, nie však nulitnými aktmi. Právoplatnosťou rozhodnutí o pridelení pozemkov do osobného užívania vzniklo žalovaným právo na uzavretie dohôd o zriadení práva osobného užívania pozemkov a na druhej strane štátu vznikla povinnosť takéto dohody uzavrieť (túto povinnosť mu ukladali právoplatné rozhodnutia orgánu štátnej správy, ktoré neboli zrušené a ktoré už ani nie je možné zrušiť). Napriek uvedenej právnej chybe nebolo a nie je možné zrušiť tieto rozhodnutia ani v rámci ich preskúmania mimo odvolacieho konania preto, lebo podľa § 67 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov rozhodnutie, ktorým sa účastníkovi konania dal súhlas na občianskoprávny alebo pracovnoprávny úkon, nemožno mimo odvolacieho konania zrušiť alebo zmeniť, ak účastník konania nadobudol práva dobromyseľne. Žalovaným preto platne vzniklo právo osobného užívania pozemku. Ak im právo osobného užívania pozemku svedčilo k 31. decembru 1991, potom 1. januára 1992 sa zmenilo priamo zo zákona na právo vlastnícke. Týmto okamihom zaniklo zároveň vlastnícke právo pôvodných vlastníkov (bod 21.2 odôvodnenia).

50. Ústavný súd konštatuje, že už citovaný záver najvyššieho súdu považuje za ústavne udržateľný, keďže žalovaní odvodzovali svoje právo osobného užívania sporného pozemku od právoplatného rozhodnutia bývalého národného výboru, ktoré nebolo v zákonom stanovenej procedúre zrušené.

51. Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že dohodu o zriadení práva osobného užívania sporného pozemku uzavreli žalovaní 17. novembra 1986, t. j. po tom, ako bolo rozsudkom Obvodného súdu Bratislava III č. k. 11 C 259/81 z 11. júna 1985 určené, že kúpna zmluva uzatvorená medzi právnou predchodkyňou sťažovateľov a organizáciou bývalého národného výboru hlavného mesta Bratislavy v prospech štátu je neplatná. Žalovaní o tejto skutočnosti nemali vedomosť, s pozemkom nakladali ako s vlastným (pozemok upravili, postavili

na ňom rodinný dom a užívali ho) nerušene, k 1. januáru 1991 nemali žiadnu vedomosť o konkurujúcom práve právnej predchodkyne sťažovateľov. Dohoda o zriadení práva osobného užívania pozemku bola registrovaná bývalým štátnym notárstvom, v dôsledku čoho žalovaní boli presvedčení, že im právo riadne vzniklo v súlade s vtedajšími právnymi predpismi (bod 21.3 odôvodnenia).

52. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľov vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné (bod 22 odôvodnenia).

53. Ústavný súd konštatuje, že argumenty sťažovateľov spočívajúce v námietke odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe vo vzťahu k dobromyseľnosti nadobudnutia vlastníckeho práva s ohľadom na presvedčivé rozhodnutie najvyššieho súdu nemohli byť relevantné.

54. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Práve naopak, takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu relevantný právny predpis výslovne umožňoval (a stabilizovaná judikatúra priamo vyžadovala, pozn.), preto napadnuté uznesenie v predmetnom prípade nemohlo znamenať odoprenie prístupu sťažovateľov k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

55. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov a jeho závery, ku ktorým v napadnutom uznesení dospel, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne), a tým za ústavne neudržateľné. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľov. Z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K porušeniu označených práv sťažovateľov nedošlo z dôvodu, že námietky, ktoré sťažovatelia formulovali v podanom dovolaní, posúdil najvyšší súd materiálnym spôsobom, teda podľa ich skutočného obsahu, a došiel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

56. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

57. Ak najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľov je potrebné odmietnuť, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), je zjavné, že absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľov.

58. Ústavný súd preto konštatuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zasahoval, preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

59. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu